

BLOC C

Economia personal — nòmina, IRPF i contractes

*Eixir de l'institut sabent llegir una nòmina,
distingir un contracte indefinit d'un de
pràctiques i entendre per què et lleven
diners cada mes no hauria de ser opcional.
En esta unitat ho fem obligatori.*

Temps estimat de lectura: 18-20 min · Sabers LOMLOE:
C.3, C.6 · Abans de començar: la Unitat 7 (pressupost personal) et donarà el context d'ingressos i despeses sobre el qual s'entén la nòmina. En acabar esta unitat sabràs: Llegir una nòmina espanyola i identificar els set conceptes que apareixen sempre.

“

La teua primera nòmina és la prova més concreta de l'economia aplicada. Esta unitat la disseca: salari brut, retencions, líquid, tipus de contracte, drets bàsics. Si no la llegeixes bé, et roben sense que te n'adones.

EL CAS

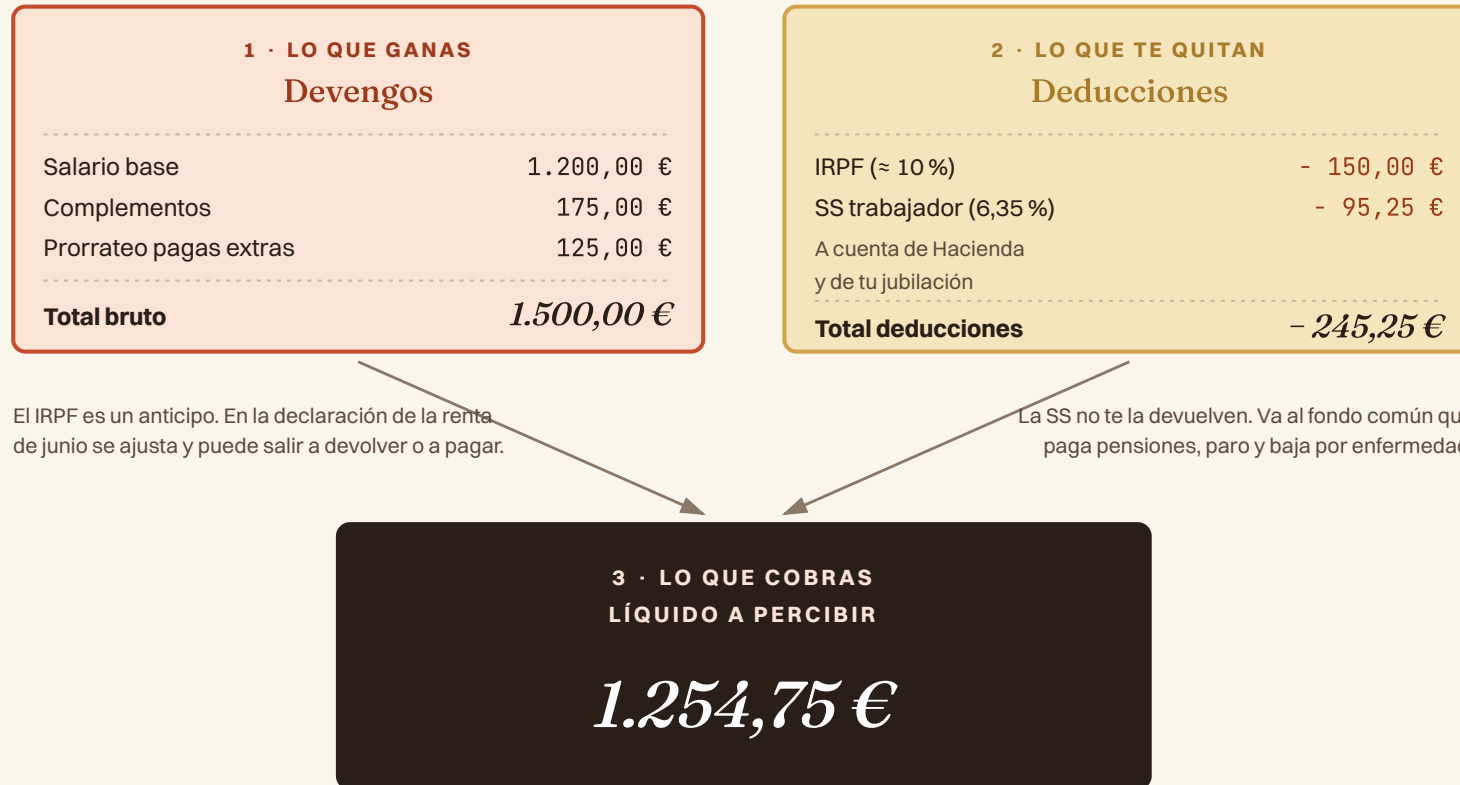
Un becari cobra «estiu complet» sense contracte i sense cotitzar

Esta és la unitat més densa del llibre, i ho és a propòsit. Quasi tot el que s'ensenya a 4t de l'ESO sobre economia té un component teòric que es podrà repassar després; el que veurem ací —com llegir una nòmina, què firmes quan firmes un contracte, què pagues a Hisenda i a la Seguretat Social, quina forma jurídica triar si un dia decidiu.....

Qui protegix el becari que no coneix els seus drets?

Anatomía d'una nòmina espanyola: del brut al líquid.

MPLO · AUXILIAR ADMINISTRATIVO · 1.500 € BRUTOS/MES

La diferencia entre bruto y líquido suele ser del 15-25 %.
Cuando un anuncio dice "1.500 €/mes" casi siempre se refiere al bruto. Lo que ingresas es menos.

La paga extra de Nadal és un invent espanyol de la postguerra

Prova-ho tu mateix: introduïx un salari brut anual i la calculadora et mostra el desglossament complet — cotitzacions, retenció d'IRPF i líquid mensual. Els set conceptes que apareixen en tota nòmina.

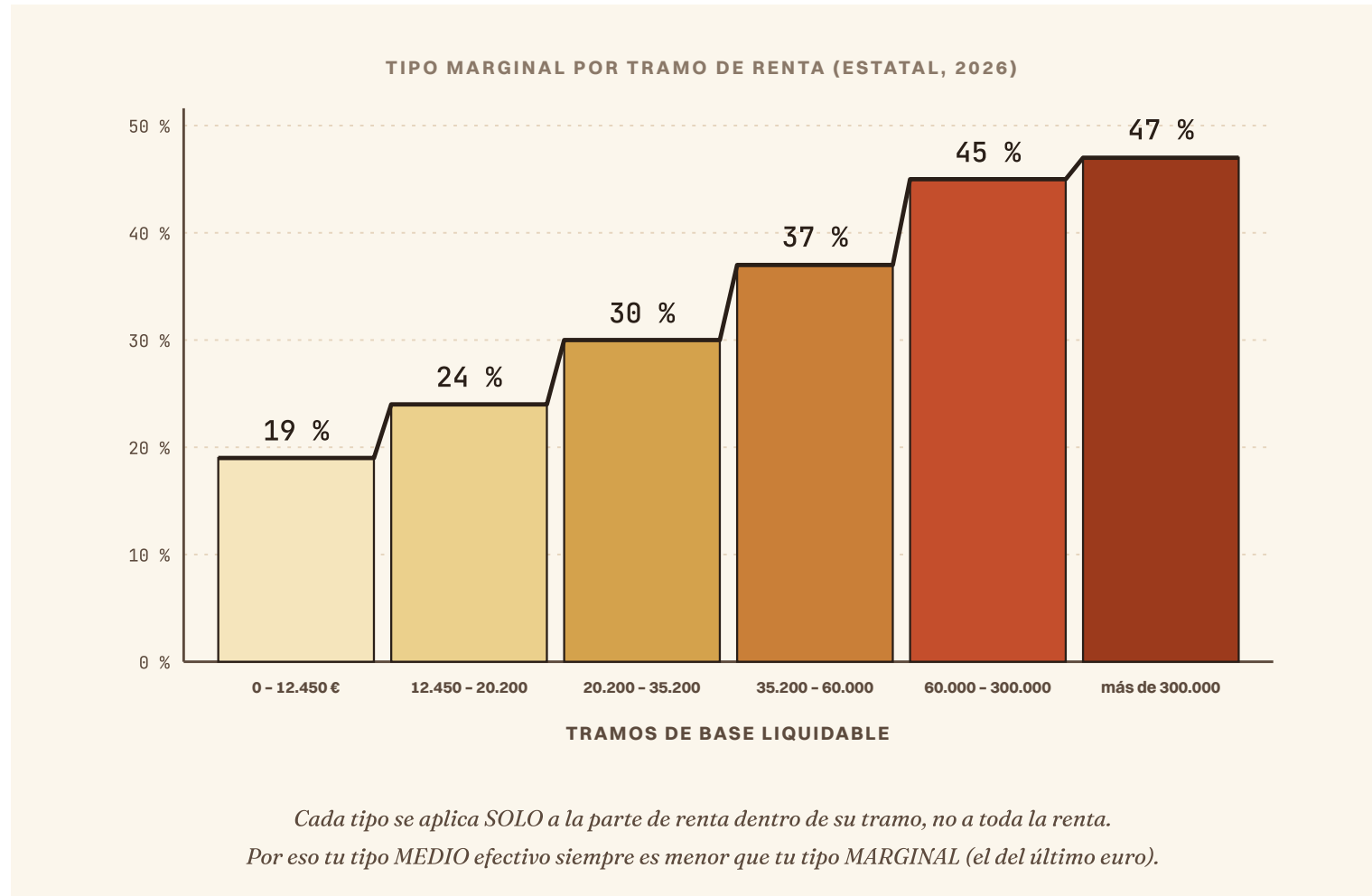
§ 2

L'IRPF, eixe gran desconegut

L'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques (IRPF) és el principal impost directe del sistema fiscal espanyol. Grava les rendes de les persones físiques residents — rendiments del treball, del capital, d'activitats econòmiques i guanys patrimonials— i aporta prop del 40 % de la recaptació tributària total de l'Estat.

EL GRÁFICO

L'escala de l'IRPF: cada tipus s'aplica sols a la franja de renda dins del seu tram, no a tota la renda. Per això el tipus mitjà sempre és menor...

Prova-ho tu mateix: simula una declaració de la renda senzilla i introduïx el teu salari brut anual per a veure quins trams t'afecten i quant pagaries d'IRPF. Per què la retenció mensual no és l'impost definitiu. Cada mes, la teua empresa aplica una retenció estimada segons una previsió del teu sou anual.

8.1 · Càlcul de la nòmina de Marina: del brut al net, pas a pas

Enunciat Marina acaba de firmar el seu primer contracte indefinit a jornada completa com a auxiliar de farmàcia.

L'empresa li oferix un salari brut anual de 18.000 € repartit en 1...

Salari brut mensual: $18.000 \text{ €} / 14 \text{ pagues} = 1.285,71 \text{ €}$ bruts al mes (igual en les 12 mensualitats i en les dues extres).

Cotització a la Seguretat Social (6,35 %): $1.285,71 \text{ €} \times 0,0635 = 81,64 \text{ €}$ al mes. (Per a major precisió real caldria usar la base de cotització amb prorrataig d'extres — $\approx 1.500 \text{ €}$ mensuals—, la qual cosa donaria uns 95,25 € al mes. Usem el càlcul simplificat per a 4t ESO.)

Retenció d'IRPF (9 % sobre el brut mensual): $1.285,71 \text{ €} \times 0,09 = 115,71 \text{ €}$ al mes....

§ 3

Els contractes laborals després de la Reforma de 2021

Fins a desembre de 2021, el sistema espanyol de contractació admetia desenes de modalitats distintes, moltes d'elles temporals sense causa real. La Reforma Laboral de 2021 —aprovada pel Reial Decret-Llei 32/2021 i convalidada pel Congrés en febrer de 2022— va simplificar radicalment el panorama.

Els quatre tipus de contracte vigents després de la reforma de 2021: l'indefinit és la norma; el temporal sols amb causa; i els dos formatiu...

Contracte indefinit

És la modalitat per defecte i la regla general des de la reforma. No té data de finalització pactada: la relació dura mentres alguna de les dues parts no decidisca extingir-la per les vies legals (acomiadament per part de l'empresa, baixa voluntària per part del treballador).

§ 4

Tres formes jurídiques per a emprendre

Quan triar cada forma jurídica

Si després de l'institut, o més tard, decidixes muntar el teu propi projecte, hauràs de triar una forma jurídica: el vestit legal amb què la teua activitat es presenta davant Hisenda, davant la Seguretat Social i davant tercers. La resposta incòmoda: ningú automàticament.

§ 5

Glossari

Nòmina: document que l'empresa entrega cada mes amb el desglossament del cobrat i el descomptat (nom tècnic: rebut justificatiu del pagament de salaris). Salari brut: el que l'empresa reconeix pagar-te abans de descomptes legals. És la xifra que apareix en el contracte.

§ 6

Per a aprofundir

Recursos accessibles i oficials per a entendre millor la teua vida laboral i fiscal: SEPE — Servei Públic d'Ocupació Estatal (sepe.es) — web oficial on s'expliquen els tipus de contracte, les prestacions per desocupació i les ajudes a l'ocupació jove. Imprescindible quan busques el teu primer treball.

§7

Preguntes per a reflexionar

Estes preguntes no tenen una resposta única. Servixen per a discutir a classe o pensar en tancar la unitat: Del teu salari brut, una part va a la Seguretat Social i una altra a Hisenda.

§ 8

Connexió amb el projecte capstone

Per al vostre projecte emprenedor del bloc D, esta unitat aporta tres entregables concrets. Primer, una previsió de cost laboral del primer any (quantes persones treballaran, amb quin tipus de contracte, quin brut cobraran i quin cost real per a l'empresa suposarà sumant la quota patronal a la Seguretat Social).

Fins aquí la teoria

Continua al llibre de la unitat.